

ZOONUZ BİR EKTİMA OLGUSU

Aliye Sağkan ÖZTÜRK^{1*}

Hüseyin TOL²

İsmail ŞEN³

A case of zoonosis ecthyma

Özet: Sunulan bu vakanın amacı ektimalı bir kuzunun sahibini dişleriyle yaralaması sonucu sahibinin parmaklarında oluşan lezyonlara dikkat çekmektir.

Kuzunun klinik muayenesinde yüksek ateşle birlikte (40,3 ° C), ağız ve çevresinde küçük çaplı ektima lezyonları gözlenmiştir. Kuzuda alt solunum sistemiyle ilgili ciddi klinik bulgular da tespit edildi. Ayrıca lökositosis (35.2x10³/mm³) vardı. Hekim tarafından muayene edilen hayvan sahibinin parmaklarındaki oluşumların orf lezyonlarıyla ilgili olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak ektima kontagioza enfeksiyonu temasla veya ısırmadan dolayı insanlara bulaşabilir ve istenmeyen lezyonlara neden olabilir.

Anahtar Kelimeler: ektima, insan

Summary:The aim of this case report is to show occurred the lesion a person's fingers that were formed after a lamb with a contagious ectima bites him.

In routine clinical examination of lamb, small lesions mouth and around were observed along with high temperature. Lamb's the lower respiratory system was to be severely affected. There was also leucocytosis in lamb. Lesions on the fingers were diagnosed as orf by a physician.

As a result, contagious ecthyma infection may be contaminated to human by bitten or touching of the infected animal and could cause unwanted lesions in humans.

Key Words: ecthyma, humans

Giriş

Zoonoz hastalıklar hayvanlardan insanlara bulaşan hastalıklar olarak tanımlanmaktadır (Slifko ve ark., 2000) ve halk sağlığını tehdit eden zoonozlar önem verilmesi gereken bir konudur (Pappaioanou, 2003).

Zoonoz hastalıklar etiyojilerine göre bakteriyel, viral, riketsiyal, helmintik, protozoal, arthropodik ve fungal zoonozlar olmak üzere 7 sınıfa ayrılmaktadırlar (Doğruer, 2000). Viral zoonozlardan biri olan kontagioz pustuler dermatitis veya orf olarak da adlandırılan kontagioz ektima poxviridae familyasından parapox virusunun sebep olduğu koyun ve keçilerin spesifik bir deri hastalığıdır (Haig ve Mercer, 1998). Orf dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın olarak gözlenmektedir. Özellikle 3 ile 6 aylık genç hayvanlarda daha yaygın gözlenirken, çok az oranda erişkin hayvanlar da etkilenebilir. Orf virusu'nun 3 günden 10 güne kadar değişen inkübasyon süresinin ardından ağız/ağız içi ve burun çevresinde papül, püstül ve kabuk şeklinde lezyonlar ortaya çıkar. Komplikasyonun gelişmediği vakalarda 3 ila 8 hafta içinde hayvanlar hastalıktan kurtulabilir. Enfeksiyon süresinin uzaması

nedeniyle sekonder olarak bakteriyel enfeksiyonlar gelişebilir ve prognoz daha da kötüleşebilir (Hansen ve ark., 1984; Mourtada ve ark., 2000; Murphy ve Ralfs, 1996).

Orf enfekte hayvanlarda ya da onların ürünleriyle direkt temas eden insanları da etkileyen mesleki zoonoz olduğundan dolayı; hastalık, ekonomik olarak tarım sektörünü etkilemesinin yanı sıra halk sağlığını da ciddi anlamda etkilemektedir (Crumbie, 1998). Virus ahır kapılarının da, çitlerde, hayvanların beslenildiği alanlarda ve kırım makaslarında da bulunabilir (Maki ve ark., 1998). İnsanların enfekte alanlara veya hayvanlara direkt teması veya enfekte hayvanların dişleriyle yaralanan insanlara virüs bulaşabilir. İnsanlarda klinik olarak daha çok el parmaklarında yerleşen sulu nodüllerin gözlendiği, ayrıca halsizlik, subfebril ateş, lenfanjit ve bölgesel adenitisin de bu hastalığa eşlik edebileceği belirtilmiştir (Başkan ve ark., 2005). Bu olgunun sunulmasındaki amaç; ektima enfeksiyonlu kuzu, koyun ve oğlaklara veteriner hekim ve hayvan sahiplerinin direkt temaslarında daha dikkatli yaklaşımlarda bulunmalarına dikkat çekmektir.

1. İç Güvenlik Eğitim Merkez Komutanlığı, Muayene Komisyon Başkanlığı, 32100, Isparta
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enst., Yüksek Lisans Tezi, Tez No: 2007-027
2. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları ABD, Afyonkarahisar
@tcivelek@aku.edu.tr

Olgu Sunumu

Vaka materyalini Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Kliniği'ne muayene ve tedavi amacıyla getirilen ektimalı 6 aylık bir kuzu oluşturdu. Hayvan sahibinden alınan anemnezde, sürüdeki bazı kuzularda da benzer lezyonların bulunduğu ve veteriner hekim tarafından ektima teşhisi konularak tedavi önerildiği öğrenilmiştir. Hayvan sahibi tedavi uygulamaları sırasında kuzulardan birinin parmağını dişleriyle yaraladığı ve zamanla parmağında bazı lezyonların oluştuğunu belirtmiştir. Kuzunun, uygulanan tedaviye ve geçen süreye rağmen kuzunun ağız ve çevresinde ektima lezyonlarına rastlanmıştır (Şekil 1). Ayrıca alt solunum sisteminin askultasyonunda anormal solunum sesleri tespit edilmiştir.

Şekil 1: Ektimalı kuzunun ağız bölgesinde görülen lezyonlar.

Kuzuda belirgin lökositosis ($35.2 \times 10^3/\text{mm}^3$) tespit edilmiştir. Venöz kan-gaz analizinde ise pO_2 'nin düşük (37.6 mmHg), pH (7.53) ve HCO_3 (30.8 mmol/L) seviyesi yüksek olarak belirlenmiştir.

Enfekte kuzunun sahibinin parmaklarını ısırmasını takiben yaklaşık üç gün sonra parmaklarında ağrı ve kızarıklık ile başlayıp, daha sonra irinleşen yaklaşık nohut büyüklüğünde lezyonlar oluştuğu, hekim önerisi doğrultusunda lokal ve parenteral antibiyotik uygulamalarına rağmen lezyonlarda herhangi bir iyileşme olmadığı ve hayvan sahibinin koltuk altı lenf yumrularında da büyüme meydana geldiği bildirilmiştir (Şekil 2). Tarafımızdan yapılan öneriler doğrultusunda uzman hekime giden hayvan sahibine orf teşhisi konuşmuştur.

Tartışma

Ektima kontagioz dünyada yaygın olarak gözlenen viral bir hastalıktır. Koyun ve keçiler orf virusu için doğal konakçılar olmasına rağmen,

Şekil 2: Ektimalı kuzunun dişleriyle yaralanan hayvan sahibinin parmaklarında oluşan lezyonlar.

enfeksiyon insanlarda da görülebilir (Chahidi ve ark., 1993). Hastalık hayvanlara temas eden bakıcılarda, kasaplarda ve veteriner hekimlerde görülebilmektedir (Buchan, 1996). Sunulan bu olgu da ektimalı kuzunun sahibini dişleriyle yaralaması sonucu tipik orf lezyonlarının oluşması önceki bilgilerle paralellik göstermiştir. Orf'un insanlardaki inkubasyon süresi yaklaşık 2-6 gün arasındadır. Orf insanlarda genellikle ellerde ve parmaklarda soliter papül şeklinde ortaya çıkar, nadiren de yüz, burun delikleri, dil, göz kapağı ve perianal bölgede görülebilir. Lezyonlar 5-6 haftada spontan ve skatrissiz olarak iyileşebilir (Bodnar ve ark., 1999; Gürel ve ark., 2003). Şekil 2'de de görüldüğü gibi enfekte hayvanın sahibini dişleriyle yaralaması veya sahibinin enfekte hayvana dokunmasını takiben sahibin her iki elin parmaklarında yaklaşık nohut büyüklüğünde soliter lezyonlar oluşmuştur.

Orf zoonotik karakterli olmasından dolayı İngiltere'de, Avustralya'da ve Yeni Zellenda da insan orf vakası kayıt altına alınmaktadır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de ektima enfeksiyonu yaygın olarak gözlenmektedir. Fakat insanlarda orf insidansı ve yaygınlığı ile ilgili olarak çok az literatür bilgiye rastlanılmıştır. Bu durumun muhtemel sebepleri; bakıcılar ve veteriner hekimler hasta hayvanlara direkt temaslarda çok özen göstermeleri, bu hastalıkla ilgili kayıtlar iyi tutulmaması veya oluşan lezyonların dikkate alınmaması ile ilişkili olabilir. Kars bölgesinde insanlarda ve kuzularda ektima sero-prevalansı üzerinde yaptıkları bir araştırmada, kuzulardan toplanan serumların %52.81'nin ve insanlardan toplanan serumların ise %5'inin orf virusu için seropozitif olduğunu belirlemiştir (Gökçe ve ark., 2005). Ayrıca aynı araştırmada orf'un tipik klinik semptomunu gösteren iki insan vakası da tespit edilmiştir. Aynı

zamanda insan hekimliğinde de bazı orf vakalarının gözlemlendiğine dair çok az sayıda literatür verilere rastlanmıştır (Başkan ve ark., 2005; Gürel ve ark., 2003; Uzel ve ark., 2005; Güneş ve ark., 1982). Bu verilerden de anlaşıldığı gibi ülkemizde zoonoz olan ektima contagiosum hem insanlarda hem de hayvanlarda görülmektedir.

Sonuç olarak, orf enfeksiyonlu kuzulara, kontamine objelere veya hayvanların dışlarıyla yaralamalarından dolayı enfeksiyonun insanlara bulaşabileceği ve insanlarda istenmeyen lezyonlara sebep olabileceği bir kez daha anlaşılmıştır. Bu nedenle ektimalı kuzu, koyun ve keçilere direkt temaslarda daha dikkatli olunması, mümkünse uygun eldiven kullanılması ve kontamine alanların dezenfeksiyonu insan sağlığı açısından faydalı olur. Bunun yanı sıra halk sağlığını yakından ilgilendiren zoonoz hastalıklardan biri olan orf enfeksiyonundan korunmada özellikle hayvan bakıcıları, çiftçiler ve hayvansal ürün imalatçıları gibi risk altında olan meslek gruplarının korunma, özellikle hayvanlarda aşılama ve tedaviyle ilgili daha fazla bilgilendirilmesi yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- 1- Başkan, B.E., Yılmaz, E., Doğruk, S., Adım, Ş.B., Tokgöz, N., Tunalı, Ş. (2005). Gebelikte orf enfeksiyonu. *Türkiye Klinikleri J. Med. Sci.*, 25, 137-139.
- 2- Bodnar, M.G., Miller, O.F., Tyler, W.B. (1999). Facial orf. *Journal of American Academy of Dermatology*, 40, 815-817.
- 3- Buchan, J. (1996). Characteristics of orf in a farming community in mid-Wales. *British Medical Journal*, 313, 203-204.
- 4- Chahidi, N., Fontaine, S., Lacotte, B. (1993). Human orf. *British Journal of Plastic Surgery*, 46, 532-534.
- 5- Crumbie, A. (1998). The orf virus: a disease of the farming community. *Community Nurse*, 4, 44-45.
- 6- Doğruer Y (2000) Veteriner Halk Sağlığı ve Zoonozlar, Veteriner Halk Sağlığı, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları, Konya.
- 7- Gökçe, H.İ., Genç, O., Gökçe, G. (2005). Serovalence of contagious ecthyma in lambs and human in kars turkey. *Turk J. Vet. Anim. Sci.*, 29, 95-101.
- 8- Güneş, A., Gezen, C., Kapdağlı, H. (1982). Ecthyma Contagiosum Epidemien in der Türkei. *Hautarzt*, 33, 384-7.
- 9- Gürel, M.S., Özdardalı, İ., Bitiren, M. (2003). Fasyal orf. *T. Klin. Tıp. Bilimleri*, 23, 412-415.

- 10- Haig, D.M., Mercer, A.A. (1998). Ovine disesases. *Orf Vet. Res.*, 29, 311-326.
- 11- Hansen, E., Nyfors, A., Naess, A., Sjurson, H. (1984). Erythema multiforme major (Stevens-Johnson syndrome) caused by orf virus infection. *Tidsskr Nor Laegeforen*, 104, 978-979.
- 12- Maki, A., Hinsberg, A., Percheson, P., Marshall, G.D. (1998). orf:contagios pustular dermatitis. *Cmaj*, 139, 971-972.
- 13- Mourtada, I., Le Tourneur, M., Chevrant-Breton, J., Le Gale, F. (2000). Human orf and erythema multiforme. *Ann. Dermatol Venereol*, 127, 397-399.
- 14- Murphy, J.K., Ralfs, I.G. (1996). Bullous pemphigoid complicating human orf. *Br. J. Dermatol*, 134, 929-930.
- 15- Pappaioanou M (2003) Veterinary medicine protecting and promoting the public's health and well-being, *Preventive Veterinary Medicine*, 1-11.
- 16- Slifko, T.R., Smith, H.V., Rose, J.B. (2000) Emerging parasite zoonoses associated with and food. *Int J Parasitol*, 30, 12-13, 1379-93.
- 17- Uzel, M., Şaşmaz, S., Bakarıs, S., Cetinus, E., Bilgiç, E., Karaoğuz, A., Özkul, A., Arıcan, O. (2005). A viral infection of the hand commonly seen after the feast of sacrifice: human orf (orf of the hand). *Epidemiol Infect*, 133, 4, 653-7.